

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

Academic Leadership of School Administrators Affecting Being Professional Learning Community of Schools under the Office of KhonKaen Primary Educational Service Area 1

นียดา เปี่ยมพีชนะ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Niyada Piamphuechana

North Eastern University, Thailand

E-mail: Niyada.Pia@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา 2) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา และ 3) ตัวแปรทำนายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงทำนายหรือการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 337 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมพันธสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก 3) ตัวแปรทำนายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา พบว่า มี 5 ตัวแปรที่ทดสอบแล้วมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับ คือ ด้านการพัฒนา

วิชาชีพ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน และ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 96.50

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_i = 0.163 + 0.091X_1 + 0.175X_3 + 0.105X_2 + 0.322X_5 + 0.262X_4$$

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{yi} = 0.105Z_{x1} + 0.190Z_{x3} + 0.108Z_{x2} + 0.330Z_{x5} + 0.347Z_{x4}$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษา; การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

Abstracts

The objectives of this research were to study 1) academic leadership of school administrators and being professional learning community of schools, 2) relationship between academic leadership of school administrators and being professional learning community of schools and 3) predictor variable of academic leadership of school administrators and being professional learning community of schools. This research was Predictive or Correlational Research.

The sample group consisted of 337 administrators and teachers of schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1 using Stratified Random Sampling method. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used for analyzing data comprised frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson product moment correlation and Stepwise multiple regression analysis.

The research results were found that: 1) Academic leadership of school administrators, in overall, was rated at a high level. Being professional learning community of school administrators, in overall, was rated at a high level. 2) The correlation coefficient of academic leadership of school administrators and being professional learning community of school administrators, in overall, was rate data high level of relationship. 3) Predictor variable of academic leadership of school administrators affecting being professional learning community of schools was found that there were tested 5 variables had statistically significant relationship at .01 level ranked according to relationship as follows: the aspect of professional development, educational supervision, creating academic atmosphere, teaching management and vision setting with prediction coefficient of 96.50%.

Unstandardized Score:

$$\hat{Y}_i = 0.163 + 0.091X_1 + 0.175X_3 + 0.105X_2 + 0.322X_5 + 0.262X_4$$

Standardized Score:

$$\hat{Z}_{yi} = 0.105Z_{x1} + 0.190Z_{x3} + 0.108Z_{x2} + 0.330Z_{x5} + 0.347Z_{x4}$$

Keywords: Academic Leadership; School Administrators; Being Professional Learning Community; the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1

บทนำ

พันธกิจที่สำคัญของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำขององค์กรต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งเสริมโอกาสให้กับผู้เรียนอย่างครบถ้วนในการได้รับโอกาสเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ แต่สิ่งเหล่านี้จะเกิดไม่ได้หากผู้บริหารขาดภาวะผู้นำทางวิชาการที่ต้องพัฒนาทักษะให้เด็กมีความพร้อมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งปัจจุบันจากการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการของโลกที่รวดเร็ว สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยน ปรับตัว พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริหาร การเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยี การบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาครูและการพัฒนาผู้เรียน (จิณฉวีตร ปะโคทัง, 2561 : 25) เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพวิถีชีวิตใหม่ทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มีลักษณะ ดังนี้ 1) การเรียนรู้จะมีช่องทางสำหรับเข้าถึงที่หลากหลายมากขึ้น 2) สำหรับผู้เรียนที่ไม่มี Smart devices จะใช้การเรียนรู้ตามสภาพจริง 3) พื้นที่แสดงศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความหลากหลายมากขึ้น 4) ผู้เรียนจะเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learning how to learn) ผ่านช่องทางต่างๆ มากขึ้น 5) การเรียนรู้ในลักษณะ Personalized learning หรือการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนรายบุคคลจะมีมากขึ้น (วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา, 2563 : 4-5) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าทางการเรียนให้แก่ผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่จะต้องส่งเสริมให้ครูเกิดความร่วมมือในสถานศึกษาซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้น (Dimmock, and Walker, 2005 : 48) ผู้บริหารสถานศึกษายังมีหน้าที่บริหารงานของสถานศึกษาโดยเป็นผู้กำกับ ควบคุม ติดตามคุณภาพการสอนของครู อันจะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานของครู ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา (Chell, 2001 : 5)

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีการพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กรที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน้าที่งานสำคัญคือความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญ จากการศึกษาหลายสถานศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาดำเนินการในรูปแบบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพบว่า เกิดผลดีทั้งวิชาชีพครูและผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2559 : 24) หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการจะช่วยเสริมสร้างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างยั่งยืนดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเพื่อสร้างวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร เพื่อร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาครูและนักเรียนร่วมกันอีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังมีหน้าที่บริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้นดังที่ภัทรวรรณ ตุ่มประชาและนภาเดช บุญเชิดชู และจิตติ

รัตน์ แสงเลิศอุทัย (2564 : 152) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนครปฐม พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนครปฐม โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 54.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่าการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาหลายแห่งได้ประสบปัญหา ดังที่พรรณทิภาภรณ์ อภิปริญา จุไรรัตน์ สูดรุ่ง (2562 : 1) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารและครูขาดความรู้เกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครูไม่เข้าร่วมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครูมีภาระงานมาก ผู้บริหารไม่ติดตามอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนไม่กำกับติดตาม โรงเรียนขาดการปรับปรุงการดำเนินงานการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพมาก

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งคือ ผู้บริหารยังไม่เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องการให้ความช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแก่ครูยังไม่เป็นระบบ อีกทั้งครูมีภาระงานสอนและงานอื่นๆค่อนข้างมาก รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูบางคนยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งยังขาดการติดตามการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลต่อด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ดังที่จากรายงานผลการดำเนินงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) จะต้องได้รับการพัฒนาทุกกลุ่มสาระกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2562 คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศร้อยละ 30.07 ระดับเขตพื้นที่ร้อยละ 29.62 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศร้อยละ 26.73 ระดับเขตพื้นที่ร้อยละ 21.89 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศร้อยละ 55.14 ระดับเขตพื้นที่ร้อยละ 51.10 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศร้อยละ 33.25 ระดับเขตพื้นที่ร้อยละ 28.11 (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2563 : 15)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นองค์ความรู้ให้กับผู้บริหารการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาตัวแปรทำนายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยคือ การวิจัยเชิงทำนายหรือการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Predictive or Correlational Research) ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ 4) ด้านการนิเทศการศึกษา และ 5) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 156 คน และครู จำนวน 1,978 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 รวมทั้งสิ้น 2,134 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน และครู จำนวน 312 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 รวมทั้งสิ้น 337 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโร ยามานะ (Yamane, 1973 : 125) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนใน

การสุ่ม.05 และด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาร์โ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 337 คน 2) จำแนกประชากรผู้บริหารสถานศึกษา และครู ออกเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะที่เหมือน 3) แบ่งจำนวนขนาดของกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และครู ออกตามจำนวนกลุ่มของประชากร โดยใช้สัดส่วนของประชากรแต่ละกลุ่มเป็นตัวแบ่ง 4) ใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่างจากประชากรแต่ละกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน และครู จำนวน 312 คน รวมทั้งสิ้น 337 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ 2) ด้านที่มาร่วมแรงร่วมใจ 3) ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ 4) ด้านการนิเทศการศึกษา และ 5) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านละ 5 ข้อคำถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง ระดับปฏิบัติมากที่สุด, 4 หมายถึง ระดับปฏิบัติมาก, 3 หมายถึง ระดับปฏิบัติปานกลาง, 2 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อย, 1 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ประกอบด้วย จำนวน 6 ด้าน คือ 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านที่มาร่วมแรงร่วมใจ 3) ด้านภาวะผู้นำร่วม 4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5 หมายถึง ระดับปฏิบัติมากที่สุด, 4 หมายถึง ระดับปฏิบัติมาก, 3 หมายถึง ระดับปฏิบัติปานกลาง, 2 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อย, 1 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือคือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.80 ถึง 1 จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.95 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสูง

5. พิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยประสานขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลทั่วไปปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

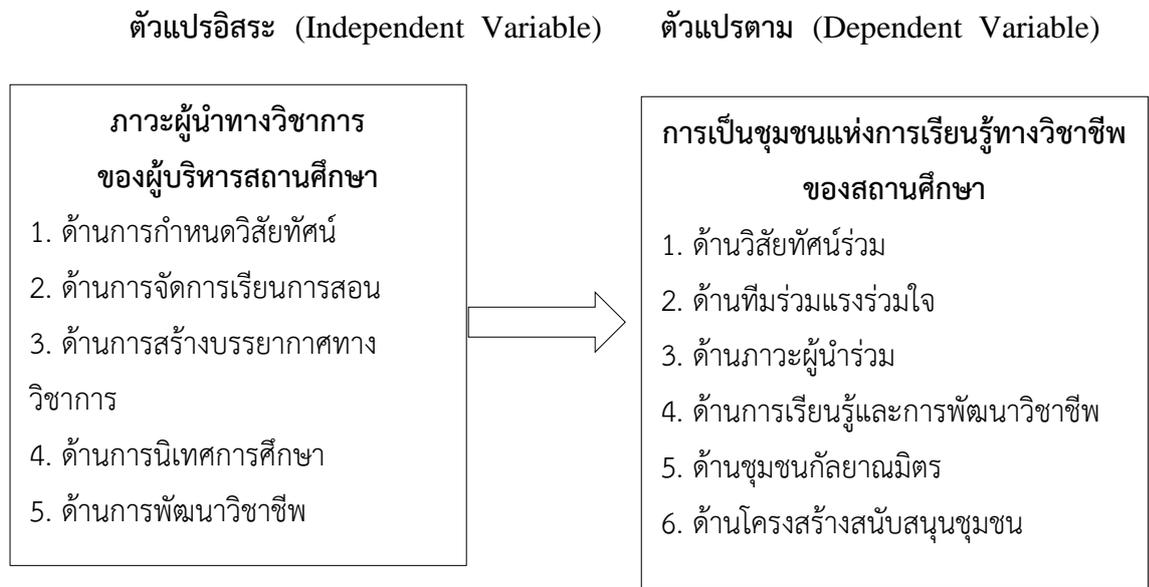
5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์การแปลผล คือ 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด, 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก, 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง, 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย, 1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุดและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมพัทธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์การตัดสินใจผลการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

5.4 ตัวแปรทำนายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยเลือกใช้สถิติสมการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อพิจารณารูปแบบที่ดีที่สุดในการนำตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติไปสร้างสมการทำนาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากนักวิชาการ คือ Jazzar and Algozzine (2007:25) Glickman (2007 : 4752) Heck and Halinger (2009 : 69) Van Deventer and kruger (2003 : 247) Chell (2001:9) Flemming and Flemming (2001:6) ประกอบด้วย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการด้านการนิเทศการศึกษาด้านการพัฒนาวิชาชีพ และได้ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาตามแนวคิดของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 29-32) ประกอบด้วยด้านวิสัยทัศน์ร่วมด้านทีมร่วมแรงร่วมใจด้านภาวะผู้นำร่วมด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพด้านชุมชนกัลยาณมิตรด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	3.81	0.52	มาก	3
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.16	0.47	มาก	1
3. ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	3.71	0.49	มาก	4
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.68	0.60	มาก	5
5. ด้านการพัฒนาวิชาชีพ	3.82	0.46	มาก	2
โดยรวม	3.82	0.44	มาก	

จากตารางที่ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือด้านการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.46) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.52) ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.49) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.60)

6.2 ผลการวิเคราะห์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	3.71	0.47	มาก	5
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	3.80	0.54	มาก	3
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	3.57	0.63	มาก	6
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.07	0.45	มาก	1

5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	3.71	0.46	มาก	4
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	3.81	0.54	มาก	2
โดยรวม	3.79	0.45	มาก	

จากตารางที่ 2 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.54) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.54) ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.46) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.47) ด้านภาวะผู้นำร่วม ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.63)

6.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X
X ₁						
X ₂	0.54**					
X ₃	0.86**	0.41**				
X ₄	0.93**	0.45**	0.84**			
X ₅	0.91**	0.56**	0.86**	0.81**		
Y	0.95**	0.58**	0.90**	0.92**	0.93**	0.99**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากและมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X₁) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก (r = 0.95) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X₅) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก (r = 0.93) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน (X₂) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (r = 0.58) ซึ่งทุกค่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	Df	Mean Squares	F	Sig
Regression	67.490	5	13.498	1804.008	0.000
Residual	2.477	331	0.007		
Total	69.967	336			

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 1 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์ทำนาย ค่าสัมประสิทธิ์ทำนายที่เปลี่ยนจากเดิม เมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระแต่ละตัวของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

ตัวแปรอิสระ	R	R ²	Adjusted R ²	Std.error	F	P-value
X1	0.955	0.911	0.911	0.136	3435.869	0.000
X1 X3	0.968	0.938	0.938	0.114	144.265	0.000
X1 X3 X2	0.974	0.949	0.948	0.104	68.261	0.000
X1 X3 X2 X5	0.976	0.953	0.953	0.099	33.330	0.000
X1 X3 X2 X5 X4	0.982	0.965	0.964	0.086	106.534	0.000

จากตารางที่ 5 พบว่า ตัวแปรอิสระ (X) จำนวน 5 ตัวแปรจากจำนวนตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณตั้งแต่ 0.955 ถึง 0.982 นั่นคือ เมื่อใส่ตัวแปรเป็นด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X1) เพียงตัวเดียวเข้าไปในสมการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะเท่ากับ 0.955 เมื่อเพิ่มตัวแปรด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ (X3) เข้าในสมการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณจะเท่ากับ 0.968 เมื่อเพิ่มตัวแปรด้านการจัดการเรียนการสอน (X2) เข้าในสมการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณจะเท่ากับ 0.974 เมื่อเพิ่มตัวแปรด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X5) เข้าในสมการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณจะเท่ากับ 0.976 และเมื่อเพิ่มตัวแปรด้านการนิเทศการศึกษา (X4) เข้าในสมการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณจะเท่ากับ 0.982 แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 5 มีผลต่อการทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ที่นำเข้าไปในสมการถดถอยตัวแปรที่ 1 คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาร้อยละ 91.10 (R² = 0.911) ตัวแปรที่ 2 คือ ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ (X3) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ร้อยละ 93.80 (R² = 0.938) ด้านการจัดการเรียนการสอน (X2) มีค่า

สัมประสิทธิ์พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ร้อยละ 94.90 ($R^2 = 0.949$) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ร้อยละ 95.30 ($R^2 = 0.953$) ด้านการนิเทศการศึกษา (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาร้อยละ 96.50 ($R^2 = 0.965$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน คือ ด้านการนิเทศการศึกษา (X_4) รองลงมาด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X_5) โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปพยากรณ์จากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยทำนายที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในระบบรูปคะแนนมาตรฐาน ()

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน Bata	T	P-value
	B	Std.error			
(constant)	0.163	0.048		3.424	0.001
X1	0.091	0.039	0.105	2.313	0.021
X3	0.175	0.022	0.190	7.852	0.000
X2	0.105	0.012	0.108	8.394	0.000
X5	0.322	0.031	0.330	10.388	0.000
X4	0.262	0.025	0.347	10.322	0.000
R = 0.982 , $R^2 = 0.965$, Adjusted $R^2 = 0.964$, Std.error = 0.086 , F = 106.534					

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$\hat{Y}_i = 0.163 + 0.091X_1 + 0.175X_3 + 0.105X_2 + 0.322X_5 + 0.262X_4$$

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$\hat{Z}_{yi} = 0.105Z_{x1} + 0.190Z_{x3} + 0.108Z_{x2} + 0.330Z_{x5} + 0.347Z_{x4}$$

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีพฤติกรรมแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ให้สอดคล้องกับยุควิถีชีวิตใหม่เพื่อใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติและมีระบบการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ มีการนิเทศติดตาม ดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบออนไลน์และรูปแบบออนไลน์ของครูอย่างใกล้ชิด มีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนให้เหมาะสมกับการใช้ชีวิตวิถีใหม่ โดยมุ่งเน้นให้ครูเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกการเรียนรู้เพิ่มขึ้น หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการจะส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวรรณ ตุ่มประชา นภาเดช บุญเชิดชูและจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย (2564 : 152) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพรรณ ชูสกุล (2563 : ง) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ทุกแห่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา อาทิ มีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้บุคลากรทุกภาคส่วนได้รับรู้ภาพอนาคตของสถานศึกษาอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันครูมีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างกัลยาณมิตรในรูปแบบทีมงาน มีการจัดสรรเวลา สถานที่ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรในรูปแบบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำร่วมกัน และมีการปรับรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับยุควิถีชีวิตใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวรรณ ตุ่มประชา, นภาเดช บุญเชิดชู และ จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย (2564 : 152) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัด

นครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครูอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพรรณ ชูสกุล (2563 : ง) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าหากผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ดีให้แก่ครูจะส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภลักษณ์ ชัยอาวุธและเพียงแข ภูผายาง (2564 : 110) ได้ศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย ด้านมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านภาวะผู้นำ และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 89.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากและมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X1) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($r = 0.95$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ (X5) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($r = 0.93$) ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน (X2) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา (Y) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.58$) ซึ่งทุกค่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะการเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการตามองค์ประกอบคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถในการบริหารงานที่เหมาะสมกับยุควิถีชีวิตใหม่ ทำให้การบริหารสถานศึกษามีศักยภาพที่ดีสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพรรณ ชูสกุล (2563 : ง) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Peter and Olson (2008 : 62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จสูงกับ

ลักษณะการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษากับการเป็นผู้นำทางการศึกษา พบว่า สถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีการนำกระบวนการการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษามาใช้จะประสบความสำเร็จทางด้านวิชาการสูง

จากผลการวิจัยตัวแปรทำนายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน จากจำนวนด้านทั้งหมด 5 ด้าน สามารถทำนายการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และยังพบว่าตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาที่นำเข้าไปในสมการถดถอยตัวแปรที่ 1 คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาร้อยละ 91.10 ($R^2 = 0.911$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูร่วมกันสร้างค่านิยม วิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุควิถีชีวิตใหม่ อีกทั้งบุคลากรในสถานศึกษาพร้อมที่จะร่วมแรงร่วมใจนำพาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการประพฤติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อชี้แนะหรือโน้มน้าวใจให้แก่ครูพร้อมที่จะร่วมแรงร่วมใจนำพาสถานศึกษาในการพัฒนางานวิชาการ วิชาชีพ และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวรรณ ตุ่มประชา, นภาเดช บุญเชิดชู และจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย (2564 : 152) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และการนิเทศการศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนครปฐม โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 54.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของจาวรวรรณ สอนองญาติ และคณะ (2562 : 72-86.) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบ่งออกเป็น 2 ระดับ โดยระดับอาจารย์ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 3) ความยืดหยุ่นผูกพันต่องาน และ 4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และเงื่อนไขระดับสถาบันประกอบด้วย 1) วัฒนธรรมองค์การ และ 2) บรรยากาศแบบเปิดขององค์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 ควรศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาวิชาชีพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1.2 ควรศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาวิชาชีพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1.3 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านการพัฒนาวิชาชีพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน กำหนดนโยบาย ปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน กำหนดนโยบาย ปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.1 จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรให้ข้อมูลย้อนกลับหลังจากสังเกตการสอนของครูเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

3.2 จากการศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านภาวะผู้นำร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำร่วมกัน

3.3 จากการศึกษาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป็นด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ หากผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนจะสามารถเสริมสร้างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4จากการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาในรูปของคะแนนดิบ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุดคือด้านการพัฒนาวิชาชีพดังนั้นผู้บริหารควรคำนึงถึงการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง หากผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาวิชาชีพจะส่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ สอนงญาติ. และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. *วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา*. 25 (2),72-86.
- จิณฉัตร ปะโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. อุบลราชธานี: สำนักพิมพ์ศิริธรรมออฟเซ็ท.
- พรรณทิภาภรณ์ อภิปริญาและจุไรรัตน์ สุตรุ่ง (2562) สภาพและปัญหาของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 และ เขต 2 กรุงเทพมหานคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 14 (2),1-12.
- ภัทรวรรณ ตุ่มประชาและนภาเดช บุญเชิดชูและจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนครปฐม. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. 9 (1), 151-165.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา. (2563). *New normal ทางการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภลักษณ์ ชัยอาวุธ และเพียงแข ภูผายาง. (2564). การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 11 (3),109-123.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563*. ขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2559). *แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้สถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

- สิริพรรณ ชูสกุล.(2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. การค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหา บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.*
- Chell, J. (2001). *Introducing Principal to the Role of Instructional Leadership : A Summary of Master's Project.*New York : McGraw-Hill.
- Dimmock,C.,and Walker, A. (2005). *Educational Leadership: Culture and diversity.*Gat eshead: Athenaem.
- Flemming and Flemming. (2001). *Soulful leadership:Leadership characteristics of spiritual leaders contributing to increased meaning in life and work.* New York: U niversity of Phoenix.
- Glickman. (2007). *Supervision of Instruction :A developmental Approach.*(5th ed). Boston : Allyn and Bacon.
- Heck,R.H., and Hallinger, P. (2009). Assessing the contribution of distributed leadership to school improvement and growth in math achievement. *American Educational Research Journal*, 46, 626-658.
- Jazzar, M. and Algozzine, B. (2007). *Keys to Successful 21st Century Educational Leadership.* Toronto : Pearson.
- Peter, J.P.,and Olson, J.C. (2008). *Consumer behavior and marketing strategy.* Boston : McGraw-Hill/Irwin.
- Van Deventer, I., and kruger, A. G. (2003). *An educator's guide to school management skills.* Pretoria: Van Schaik.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis.*Tokyo: Harper International Edition.